

INSTITUCIONI I AVOKATIT TË POPULLIT

BULETIN

REKOMANDIME NGA RAPORTI VJETOR 2013

PRISHTINË

REKOMANDIME PËR ZBATIMIN E DREJTPËRDREJTË TË MARRËVESHJEVE INSTRUMENTEVE NDËRKOMBËTARE

- *Në Kushtetutën e Republikës së Kosovës të përfshihet Konventa për të Drejtat Ekonomike, Sociale dhe Kulturore.*
- *Në Kushtetutën e Republikës së Kosovës të përfshihet Konventa për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuara.*
- *Të gjitha institucionet në Republikën e Kosovës të angazhohen për respektimin dhe zbatimin e plotë të instrumenteve ndërkombëtare, ashtu siç kërkohet shprehimisht me Kushtetutën Republikës së Kosovës.*

REKOMANDIME PËR BARAZINË GJINORE

- *Të bëhen përpjekje për harmonizimin e legjislacionit kosovar me legjislacionin e Bashkimit Evropian sa i përket barazisë gjinore.*
- *Të zbatohet kuota e paraparë me Ligjin për Barazi Gjinore në të gjitha nivelet, me qëllim të avancimit të pozitës së femrës në shoqërinë kosovare, sidomos për pjesëmarrjen e grave në vendimmarrje në nivelin qendror dhe lokal.*
- *Të zbatohet programi për trajnim të të punësuarve në institucione të cilat merren me të drejtat e njeriut dhe me çështjen e barazisë gjinore, në nivelin qendror dhe lokal.*
- *Të aktivizohet çështja e financimit të shtëpive të sigurta për viktimat e dhunës në familje.*
- *Të rregullohet ligjërishit statusi i grave, vajzave dhe personave tjerë të cilët janë viktimat të dhunës seksuale gjatë luftës.*
- *Të analizohet buxheti i Republikës së Kosovës prej aspektit gjinor, duke integruar statistikën gjinore në organet dhe institucionet e Republikës së Kosovës.*

REKOMANDIME PËR TË DREJTËN PËR JETËN

- *Policia e Kosovës të jetë më efektive për zbulimin e kryerësve të veprave penale-vrasjeve.*
- *Prokuroria të zhvillojë dhe përfundojë me kohë hetimet, të bëjë procedimin e tyre në gjykata brenda afatit të paraparë ligjor.*
- *Instituti Gjyqësor i Kosovës, të vazhdojë dhe intensifikojë mbajtjen e trajnimeve për gjyqtarë dhe prokurorë, në lëmin penal.*

REKOMANDIME PËR TË DREJTËN E LIRISË DHE SIGURISË

- *Institucionet kompetente në Republikën e Kosovës, bazuar në kompetencat e tyre kushtetuese dhe ligjore, të mbrojnë të drejtën e çdo qytetari për liri dhe siguri, të garantuar me kushtetutë dhe ligjet në fuqi.*
- *Autoritetet përgjegjëse, respektivisht prokuroria dhe gjyqësori, të shqiptojnë masën e paraburgimit vetëm në ato raste kur kjo është në përputhje të plotë me kërkesat ligjore dhe me standardet ndërkombëtare për të drejtat e njeriut.*

REKOMANDIME PËR NDALIMIN E TORTURËS

- *Të ofrohen trajnime për stafin e institucioneve ku mbahen personat e ndaluar (për punëtorët socialë edhe stafin tjetër), me qëllim të zgjerimit të njohurive të tyre për të drejtat e njeriut;*
- *Të forcohet bashkëpunimi i PLK me stafin e SHKK dhe SHSK, për të ofruar shërbime më të mira, përmes organizimit të takimeve të ndryshme punuese, tryezave dhe seminare të përbashkëta;*
- *Të bëhet kategorizimi i të ndaluarve, sipas natyrës së veprës, rrezikshmërisë dhe moshës.*
- *Të njoftohen të ndaluarit për të drejtat dhe obligimet e tyre, si dhe për mënyrën e parashtrimit të ankesave;*
- *Stafit mjekësor dhe pjesës tjetër të stafit, t'u paguhen shtesat për rrezikshmëri, si dhe të krijohen kushte më të mira për punë;*
- *Të rritet numri i punëtorëve social si dhe të ofrohen trajnime të nevojshme për ta;*
- *Të rritet numri i stafit profesional për Institutin Special në Shtime;*
- *Të lejohet paraja e xhepit për rezidentët, siç është e paraparë me Udhëzimin Administrativ Nr. 04/2007.*

REKOMANDIME PËR BARAZINË PARA LIGJIT

- *Kuvendi dhe Qeveria e Kosovës të angazhohen seriozisht për plotësim-ndryshimin e ligjit kundër diskriminimit, në mënyrë që ligji të jetë i qartë dhe i zbatueshëm.*
- *Ministria e Punës dhe Mirëqenies Sociale të rishqyrtojë memorandumit me nr. 122 të datës 2 prill 2013, të lidhur në mes të MPMS dhe KEK, duke hequr masat kufizuese për grup-moshën për punësim deri në 40 vjeç.*
- *Universiteti i Prishtinës të eliminojë përdorimin e standardeve të dyfishta për studentët e diplomuar në universitetet private dhe publike për studime master dhe doktoratë.*
- *Kuvendi i Kosovës dhe Dhoma e Posaçme e Gjykatës Supreme të Kosovës të zbatojnë rekomandimet e raportit të Avokatit të Popullit, datë 1 nëntor 2012, për ligjin 04/L-033 për Dhomën e Posaçme të Gjykatës Supreme të Kosovës.*
- *Qeveria e Kosovës dhe Kuvendi i Republikës së Kosovës, të shqyrtojnë me kujdes punën e Agjencisë Kosovare të Privatizimit, respektivisht formën dhe mënyrën e Privatizimit të ndërmarrjeve si dhe gjithë-përfshirjen e punëtorëve të legjitimuar për kompensimin e 20 % nga privatizimi.*
- *Qeveria e Kosovës, seriozisht të trajtojë problemet të cilat dalin nga mos zbatimi i ligjeve të cilat kanë hyrë në fuqi, me theks të veçantë në zbatimin e Ligjit nr. 04/L-092 për persona të verbër.*
- *Ministria e Punës dhe Mirëqenies Sociale të përshpejtojë procedurën që Projektligji për Statusin dhe të Drejtat e Personave Paraplegjik dhe Tetraplegjik të shkojë sa më parë për miratim në Kuvendin e Kosovës.*
- *Qeveria e Kosovës respektivisht Ministria e Arsimit, të krijojë kushte për qasje të lirë personave me aftësi të kufizuara, të cilët varen nga mjetet ndihmëse nëpër hapësira shkollore dhe institucionet tjera publike.*
- *Komuna e Prishtinës të ndërmerr të gjitha veprimet për lirim dhe pronësi publike për shfrytëzim të lirë të qytetarëve, për qasje të lirë edhe në pronësi private të tyre, duke e liru hapësirën publike të uzurpuar kundërligjshëm të Tregu i Gjelbër në Prishtinë.*
- *Agjencia Kosovare e Pronës duhet t'i trajtojë bazuar në ligje pronat të cilat i ka nën administrim, ndërsa pronarët e atyre pronave në mënyrë të barabartë dhe pa diskriminim.*

REKOMANDIME PËR TË DREJTËN PËR GJYKIM TË DREJTË DHE TË PAANSHËM

- *Të ndërmerren të gjitha masat dhe veprimet ligjore për zvogëlimin e numrit të lëndëve të grumbulluara, përmes miratimit të një programi të reduktimit të lëndëve të pazgjidhura, i cili duhet të jetë i zbatueshëm dhe lehtë i menaxhueshëm.*
- *Rritja e numrit të gjyqtarëve si dhe bashkëpunëtorëve profesionalë ligjorë, si dhe personelit tjetër administrativ, për të rritur efikasitetin dhe eficiencën e punës së përditshme të gjyqtarëve.*

REKOMANDIME PËR TË DREJTAT E TË AKUZUARIT

- *Gjykatat të shqiptojnë masa tjera alternative, e vetëm në raste të domosdoshme dhe ligjrisht të bazuara paraburgimin, si mjet për sigurimin e të akuzuarit.*
- *Oda e Avokatëve të Kosovës, të sigurojë kualitet më të madh të ndihmës ligjore, në raste të përfaqësimit sipas detyrës zyrtare (ex officio) dhe të rregullojë qartë dhe pa mëdyshje sigurimin e respektimit të të drejtave të klientëve të avokatit, e në raste të dëmtimit lidhur me kryerjen e detyrës së avokatit, hetimin dhe marrjen e masave disiplinore.*

-

REKOMANDIME PËR TË DREJTËN PËR MJETE JURIDIKE

- *Të gjitha institucionet në Republikën e Kosovës në të gjitha nivelet, organet administrative dhe gjykatat, të zbatojnë me konsekuencë ligjet vendore dhe instrumentet ndërkombëtare për ushtrimin e mjeteve juridike nga autoritetet publike.*

-

REKOMANDIME PËR PARIMIN E LIGJSHMËRISË DHE PROPORCIONALITETIT NË RASTE PENALE

- *Për të gjitha gjykatat në Republikën e Kosovës që, në të gjitha rastet e gjykimit të rasteve të trajtuara, të zbatohet parimi i proporcionalitetit gjatë marrjes së vendimeve.*

REKOMANDIME PËR TË DREJTËN E PRONËS

- *Qeverisë së Kosovës dhe komunave që të gjitha shpronësimet dhe kompensimin e pronës së shpronësuar t'i bëjnë bazuar në ligjin për shpronësimin.*
- *Gjykatave që të ndërmarrin të gjitha masat e parapara me ligj për përshpejtimin e procedurave për rastet e pengim-posedimit.*

REKOMANDIME PËR LIRINË E LËVIZJES

- *Qeveria e Kosovës të ndërmerr të gjitha masat e nevojshme që të sigurohet lëvizja e lirë dhe e pakushtëzuar e njerëzve dhe mallit, pa kufizime, në tërë territorin e Republikës së Kosovës.*
- *Qeveria e Kosovës, në afatin më të shkurtër kohor, të ndërmerr masat e duhura në drejtim të arritjes së marrëveshjes në mes të shoqatave të kompanive të sigurimeve në Kosovë dhe Serbi, e me këtë do të shmangej pagesa e sigurimit të përgjegjësive mbi automjetin në pikat kufitare dhe pagesës së dyfishtë të sigurimeve për automjetet motorike.*
- *Ministria e Punëve të Brendshme t'i ndërmerr të gjitha masat e duhura që në afatin sa më të shkurtër kohor t'i zgjidh të gjitha kërkesat e parashtruara për pararegjistrimin e automjeteve dhe lëshojë shenjat e përhershme të regjistrimit.*
- *Qeveria e Kosovës, pas vlerësimit të përgjithshëm të situatës mbi arsyeshmërinë, të vendos në interesin më të mirë të qytetarëve të Kosovës, për zhvillim të mëtejshëm të transportit humanitar.*
- *Institucionet kompetente dhe përgjegjëse, Qeveria e Republikës së Kosovës dhe Policia e Kosovës, të ndërmarrin të gjitha veprimet, sipas obligimit ligjor për garantimin e jetës, pronës, shëndetit dhe lirisë së lëvizjes për të gjithë qytetarët e Republikës së Kosovës, në të gjithë territorin e Republikës së Kosovës, me theks të veçantë në pjesën veriore të Mitrovicës.*
- *Të largohen të gjitha barrikatat e vendosura dhe të lirohen rrugët në pjesën veriore të Kosovës, për të garantuar lirinë e plotë të lëvizjes për të gjithë njerëzit që jetojnë në atë pjesë, vendosjen e rendit dhe ligjit, duke krijuar siguri, dhe zhvillim ekonomik në pjesën veriore të Kosovës.*
- *Të ndërmerren të gjitha veprimet e parapara me ligj për luftimin e kriminalitetit dhe grupeve të organizuara kriminale në tërë territorin e Republikës së Kosovës, pa hezitime dhe ngurrime të natyrës politike.*

REKOMANDIME PËR TË DREJTËN E PRIVATËSISË

- *Qeveria dhe Kuvendi i Republikës së Kosovës ta procedojnë për miratim Ligjin për përgjimin e telekomunikimeve në Republikën e Kosovës, pa zvarritje të mëtutjeshme.*
- *Inspeksionet komunale të urbanizmit dhe të tregut të ndërmarrin të gjitha masat ligjore për respektimin e largësisë së ndërtimit të objekteve nga objektet ekzistuese.*
- *Inspeksionet komunale të ndërmarrin të gjitha veprimet ligjore për respektimin dhe zbatimin e ligjit mbi zhurmën, sidomos në raport me veprimtarinë e kafiterive dhe restoranteve që shkaktojnë zhurmë të palejueshme në orët e natës.*

-

REKOMANDIME PËR TË DREJTËN E MARTESËS DHE E FAMILJES

-

- *Gjykatat kompetente që vendosin për rastet e konflikteve familjare, sidomos gjykatat themelore në Kosovë, të mos lejojnë zvarritje procedurale të pajustificueshme.*
- *Gjykatat të cilat vendosin për çështjet familjare, sidomos për rastet ku fëmijët janë të përfshirë, të vendosin një bashkëpunim më të mirë me QPS-të, dhe të kenë parasysh mendimin e tyre profesional.*
- *MPMS-departamenti për mirëqenie sociale, të mbikëqyrë punën e QPS-ve, që të arrihet një efektivitet më i madh në rastet kur gjykatat dhe institucionet e tjera kompetente kërkojnë ndihmën profesionale në çështjet familjare nga QPS-të.*

REKOMANDIME PËR LIRINË E FESË, BESIMIT DHE NDËRGJEGJES

- *Qeveria dhe Kuvendi i Republikës së Kosovës të ndërmarrin të gjitha veprimet për procedimin e ligjit për bashkësitë fetare në Kosovë.*

REKOMANDIME PËR TË DREJTËN E QASJES NË DOKUMENTE PUBLIKE

- *Qeveria e Kosovës të shtojë aktivitetet për rritjen e vetëdijes për të drejtën e qasjes në dokumente publike nëpërmjet fushatave informuese, që për synim do të kishin në rend të parë zyrtarët përgjegjës të institucioneve por edhe qytetarët në lidhje me këtë të drejtë.*
- *Të gjitha institucionet publike të shtojnë dhe intensifikojnë trajnimet evazhdueshme të zyrtarëve, për të krijuar dhe trajtuar në mënyrë profesionale regjistrat e dokumenteve publike dhe për t'iu përgjigjur kërkesave të qytetarëve me korrektësi dhe duke respektuar ligjin.*
- *Qeveria dhe Kuvendi i Kosovës që të ndërmarrin të gjitha veprimet e nevojshme për të filluar me amendamentimin e Ligjit për Qasje në Dokumentet Publike, për ta bërë këtë ligj të qartë, të thjeshtë dhe të zbatueshëm.*

REKOMANDIME PËR LIRINË E TUBIMIT

- *Për Qeverinë dhe Kuvendin e Kosovës që të ndërmarrin veprime për plotësim ndryshimin e Ligjit për Tubime Publike, respektivisht të nenit 12, paragrafi 3, në mënyrë që ai të jetë në përputhje të plotë me Nenin 11 të KEDNJ për lirinë e tubimit dhe të organizimit.*

REKOMANDIME PËR TË DREJTAT E PUNËS DHE USHTRIMIT TË PROFESIONIT

- *Qeveria e Republikës së Kosovës, me theks të veçantë Inspektorati i Punës, të kërkojë përgjegjësi konkrete nga institucionet dhe personat përgjegjës lidhur me mos zbatimin e Ligjit të punës, si në sektorin publik ashtu edhe në sektorin privat.*
- *Ministria e Punës dhe Mirëqenies Sociale, së bashku me Inspektoratin e Punës, të ndërmarrin masa që të parandalojnë dukurinë e punës së fëmijëve, duke hartuar programe konkrete për identifikimin e punëdhënësve që shkelin ligjin në këtë fushë dhe ndjekjen e tyre sipas ligjeve në fuqi.*
- *Inspektorati i Punës, të mbikëqyrë zbatimin e dispozitave të Ligjit të Punës dhe Ligjit për Sigurinë dhe shëndetin në Punë dhe të merr masa të duhura ligjore për mbrojtjen e shëndetit të punëtorëve, në rast të shkeljes së ligjit nga punëdhënësit, duke i sanksionuar ata sipas ligjeve në fuqi.*
- *Të rritet numri i inspektorëve në Inspektoratin e Punës, në të gjitha nivelet, sipas nevojave objektive, ashtu si është kërkuar nga Avokati i Popullit, edhe në raportet e kaluara vjetore.*

REKOMANDIME PËR TË DREJTAT ZGJEDHORE DHE TË PJESËMARRJES

- *Të bëhet pajisja me kohë e KVV-ve me tërë materialin e duhur për mbarëvajtjen e procesit të zgjedhjes në Ditën e Votimit.*
- *Të bëhet përzgjedhja adekuate e anëtarëve të KVV-ve dhe trajnimi e testimi i tyre adekuat.*
- *Të rishikohet mundësia e caktimit të anëtarëve të KVV-ve në vendvotimet apo QV ku ata votojnë ose sa më afër QV-ve ku e kanë vendvotimin.*
- *Anëtarët e KVV-ve që kryejnë rolin e Dhënësit të Fletëvotimeve dhe njëherit bëjnë edhe spërkatjen e gishtit të votuesve me ngjyrë të padukshme, të pajisen me dorëza, ashtu që të mënjanohet spërkatja e gishtave të tyre me këtë ngjyrë dhe të votojnë pa problem.*
- *Të korrigjohen Listat Përfundimtare të Votuesve duke i hequr nga to të gjithë emrat e personave të vdekur.*
- *Të gjithë, posterët dhe bilbordet e subjekteve politike, me fotografi të kandidatëve për kryetar komune dhe të kandidatëve për kuvende komunale duhet të largohen para fillimit të heshtjes zgjedhore, së paku 24 orë para fillimit të procesit të votimit.*
- *Të krijohen kushte përkatëse që të gjithë personat me aftësi të kufizuara (veçanërisht ata në karroca) të kenë qasje të papenguar në të gjitha QV-të dhe vendvotimet ku ata votojnë. Në rastet kur kjo nuk është e mundur apo kërkon më shumë kohë për t'u realizuar, këtyre personave t'u mundësohet votimi në shtëpitë dhe banesat e tyre nga ekipet mobile përkatëse të KQZ-së dhe të KKZ-ve, në pajtim me Rregullën Zgjedhore përkatëse të KQZ-së.*
- *Të respektohet parimi i dygjuhësisë në të gjitha QV-të dhe vendvotimet duke përfshirë edhe materialet zgjedhore në tërë territorin e Republikës së Kosovës.*
- *Të rregullohet me dispozita përkatëse ligjore realizimi i të drejtës së votimit për persona të cilët në ditën e votimit, përkatësisht gjatë kohëzgjatjes së procesit të votimit janë në detyrë, përkatësisht kujdestari.*
- *Të përmirësohet komunikimi me votuesit jashtë Kosovës, ashtu që ata të pajisen me kohë me fletëvotime dhe të mund të realizojnë të drejtën e tyre për të votuar, në pajtim me Rregullën Zgjedhore përkatëse të KQZ-së.*
- *Të iniciohet procedura penale dhe të vihen para organeve të drejtësisë të gjithë ata që kanë shkaktuar incidente dhe kanë penguar procesin e votimit dhe posaçërisht ata që kanë shkatërruar materialin zgjedhor në QV-të veri të Mitrovicës, ku për pasojë është ndërprerë procesi i votimit dhe janë mbyllur QV-të të sulmuara. Këto raste të gjykohen me urgjencë.*

REKOMANDIME PËR TË DREJTAT PËR ARSIMIN

- *Me qëllim të parandalimit dhe reagimit ndaj dhunës në institucionet shkollore, MASHT-i, DKA-të dhe të gjitha institucionet e arsimit parauniversitar, të zbatojnë detyrimet e përcaktuara sipas Protokollit për Parandalimin dhe Referimin e Dhunës në Institucionet e Arsimit Parauniversitar.*
- *Komunat dhe DKA-të, të punësojnë shërbyesit profesional psiko-pedagogjik në institucionet edukative-arsimore parauniversitare.*
- *MASHT-i në bashkëpunim me partnerët dhe autorët, të rishikojë kualitetin mësimor të tekstit shkollor për edukatën qytetare për klasën e VIII.*
- *MASHT-i dhe DKA-të, në bashkëpunim me Administratën Tatimore të Kosovës të zbatojnë Ligjin për lojërat e fatit dhe lokalet e tilla të largohen sipas kërkesës ligjore nga institucionet edukativo-arsimore.*
- *MASHT-i, të rrisë fondet për fëmijët me nevoja të veçanta dhe të sigurohet përfshirja e të gjithë fëmijëve me nevoja të veçanta në arsim.*
- *Komunat dhe DKA-të, të vendosin kutitë për ankesa në të gjitha institucionet shkollore.*
- *Komunat dhe DKA-të, të sigurojnë me kohë derivatet për ngrohje gjatë sezonit dimëror.*

TË DREJTAT E FËMIJËVE NË KOSOVË

- ***Rekomandime për të drejtat e fëmijëve për shkollim***
- *Të ndërmarrin të gjitha masat e nevojshme për të siguruar zbatim përkatës të legjislacionit që rregullon fushën e arsimit edhe sa i përket shtimit numerik dhe ngritjes profesionale të kuadrit në arsimin gjithëpërfshirës;*
- *Të ndërmarrin të gjitha masat e nevojshme për përmirësimin dhe ngritjen e infrastrukturës fizike, si dhe për ndarjen e një buxheti të veçantë për sigurimin e transportit për fëmijët me aftësi të kufizuar.*
- ***Rekomandime lidhur me dhunën dhe gjendjen e sigurisë në shkolla***
- *Psikologë dhe pedagogë të jenë pjesë e personelit shkollor.*
- *Ora e kujdestarisë të përfshihet detyrimisht në programet shkollore.*
- *Të shtohet komunikimi në mes të mësimdhënësve dhe prindërve me qëllim të adresimit më të mirë të shqetësimeve dhe problemeve të nxënësve.*
- *Të ndërmerren veprimet përkatëse për rritjen e sigurisë në ambientet shkollore (p.sh. vendosja e kamerave).*
- *Nxënësit të informohen për pasojat dhe rreziqet që sjell përdorimi i substancave narkotike.*

- ***Rekomandime për drejtësinë për të mitur***

- *Të respektohen përkatësisht të zbatohen me përpikëri edhe dispozitat e Kodit të drejtësisë për të mitur, që kanë të bëjnë me paraburgimin e të miturve, përkatësisht me kohëzgjatjen e paraburgimit.*

- *Të forcohet bashkëpunimi dhe koordinimi në mes të institucioneve të përfshira në sistemin e drejtësisë për të mitur (Shërbimi Korrektues, Shërbimi Sprovues, gjykatat, prokuroritë, avokatët, qendrat për punë sociale etj.), përfshirë këtu edhe shoqërinë civile.*

- *Të zbatohen në masë më të madhe masat e diversitetit dhe ato edukuese në pajtim me interesin më të mirë të fëmijës, duke pasur parasysh rrethanat e çdo rasti veç e veç.*

- *Të krijohen fonde për mbështetjen e të miturve pas lirimit të tyre nga masat riedukuese të shqiptuara dhe të ekzekutuara, me qëllim të ri-integrimit të tyre.*

- *Të krijohet një bazë e të dhënave në nivel kombëtar, me qëllim të integrimit të të dhënave të gjitha institucioneve përkatëse që punojnë në fushën e delikuencës së të miturve.*

- ***Rekomandime lidhur me trafikimin me qenie njerëzore, fëmijët viktime***

- *Të fuqizojnë kapacitetet e punonjësve të institucioneve përkatëse për identifikim efikas të viktimave të mitura, trajtimin dhe ofrimin e ndihmës adekuate atyre duke u nisur nga nevojat dhe rrethanat e çdo rasti.*

- *Të ndërmarrin veprime përkatëse për të rritur përgjegjshmërinë dhe llogaridhënien e punonjësve që punojnë me rastet e trafikimi me qenie njerëzore.*

- *Të vazhdojnë fushatat informuese, sidomos për fëmijët, në lidhje me trafikimin me qenie njerëzore, për rreziqet e mundshme dhe mënyrat e njohjes së tij, si dhe për të drejtat e fëmijëve për mbrojtje dhe ndihmë.*

- *Të krijojnë fonde të veçanta për të financuar nevojat urgjente të viktimave të trafikimit me qenie njerëzore dhe reintegrimit të plotë të tyre në shoqëri.*

REKOMANDIME PËR PËRGJEGJËSINË PËR MJEDISIN JETËSOR

- *Qeveria e Republikës së Kosovës të rritë buxhetin dhe investimet për mbrojtjen e mjedisit.*
- *Qeveria e Kosovës si dhe qeveritë komunale të ndërmarrin hapa konkret për ngritjen e kapaciteteve administrative dhe të inspektorateve për implementim sa më të mirë të ligjeve mjedisore.*
- *Të ndërmerren fushata sensibilizuese për ngritjen e vetëdijes së publikut, për të drejtën e tyre për mjedis të shëndetshëm, mënyrat për realizimin e të drejtave të tyre si dhe ruajtjen e mjedisit.*
- *Të përmirësohet bashkëpunimi ndërinstitucional në nivel qendror dhe lokal si dhe midis dy niveleve si dhe me shoqërinë civile, në çështjet që kanë të bëjnë me mbrojtjen e mjedisit.*
- *Qeveritë komunale të përmirësojnë pjesëmarrjen e publikut në vendimmarrje për çështje mjedisore.*
- *Të ndërmerren masa sanksionuese për mosveprim në detyrë zyrtare, për zyrtarët kompetent për zbatim të ligjeve mjedisore.*

REKOMANDIME PËR MBROJTJEN SHËNDETËSORE DHE SOCIALE

- *Kuvendi dhe Qeveria e Kosovës, të miratojnë infrastrukturën ligjore të nevojshme për personat me aftësi të kufizuar në Kosovë, në mënyrë që të gjithë të përfitojnë nga pensionet e aftësisë së kufizuar, sipas vlerësimit profesional për kategorizim dhe pa diskriminim.*
- *Qeveria duhet të vazhdojë të monitorojë në mënyrë të përpiktë kualitetin e procedurave mjekësore, kualifikimet e personelit shëndetësor dhe në këtë mënyrë të minimizojë mundësinë e keqpërdorimit të ushtrimit të profesionit në sektorin e shëndetësisë.*
- *Qeveria e Kosovës, përmes akteve normative të qarta dhe veprimeve konkrete, shtetasve të Kosovës pas riatdhesimit t'u krijojë kushte për jetë të dinjitetshme.*
- *Qeveria e Kosovës, që të ndërmerr veprime për nxjerrjen e akteve normative për kategorizimin e aftësisë së kufizuar.*
- *Qeveria dhe Kuvendi i Republikës së Kosovës të angazhohen për inkorporimin e Konventës për të Drejtat Ekonomike, Sociale e Kulturore në Kushtetutën e Republikës së Kosovës.*
- *Qeveria dhe Kuvendi i Republikës së Kosovës të angazhohen për inkorporimin e Konventës për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuar në Kushtetutën e Republikës së Kosovës.*
- *Ministria e Shëndetësisë dhe Qendra Klinike Universitare e Kosovës në mënyrë urgjente të angazhohen për sigurimin e barnave nga lista esenciale.*
- *Ministria e Shëndetësisë dhe Qendra Klinike Universitare e Kosovës, në mënyrë urgjente të angazhohen për zgjidhjen e problemit të ngrohjes në QKUK.*
- *Ministria e Shëndetësisë seriozisht angazhohet për rregullimin e tregut të produkteve farmaceutike, si dhe udhëzimit për dhënien dhe përdorimin e tyre.*
- *Qeveria dhe Kuvendi i Republikës së Kosovës të ndërmarrë veprimet të menjëhershme për miratimin e ligji për pensionet.*
- *Qeveria dhe Kuvendi i Republikës së Kosovës të ndërmarrë veprimet për shpejtimin e procedurave për miratimin e ligjit për sigurimin shëndetësor.*

MBROJTJA GJYQËSORE E TË DREJTAVE

- Rekomandimet për Kuvendin e Republikës së Kosovës, Qeverisë dhe Këshillin Gjyqësor të Kosovës

- *Shtirirjen e pushtetit gjyqësor në tërë territorin e vendit, përfshirë pjesën veriore të Mitrovicës dhe komunat Leposaviq, Zubin Potok dhe Zveçan, ashtu si parashihet me Kushtetutën e Republikës së Kosovës.*

- Rekomandimet për Këshillin Gjyqësor të Kosovës dhe Ministrinë e Drejtësisë

- *Të iniciojë përpilimin e një instrumenti ligjor që do të përbënte një mjet efektiv në kuptim të nenit 13 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, që siguron lehtësim në formë të parandalimit apo kompensimit lidhur me ankesat për parashkrimin e lëndëve gjyqësore dhe për zvarritje të tepruar të procedurës gjyqësore.*

- *Të iniciohet nxjerrja e një vendimi të përkohshëm, për ndalimin e parashkrimit të lëndëve gjyqësore në Republikën e Kosovës, për shkak të rrezikut të shkatërrimit të sistemit gjyqësor si pasojë e mohimit të qytetarëve për t'u drejtuar tek gjyqësori për zgjidhjen e konflikteve të ndryshme.*

- Rekomandime për Këshillin Gjyqësor të Kosovës

- *Që të rritë numrin e gjyqtarëve dhe të bashkëpunëtorëve profesionalë në gjykata, ashtu që të gjitha lëndët gjyqësore të trajtohen brenda afateve të arsyeshme kohore dhe pa zvarritje të paarsyeshme në vendosjen e tyre.*

- *Ngritjen e efikasitetit për zbatimin e Strategjisë Shtetërore “Reduktimi i lëndëve të vjetra” për zvogëlimin e numrit të rasteve të papërfunduara gjyqësore.*

- Rekomandime për Gjykatat

- *Përmbarimin dhe zbatimin konsekuent të vendimeve të plotfuqishme gjyqësore në afatin e paraparë me ligj.*

- *Rritjen e transparencës dhe njoftimin e të gjitha palëve, në rastin e kërkesës së tyre për t'u njoftuar për lëndët e tyre, pas reformimit të gjykatave sipas ligjit dhe transferimit të lëndëve gjyqësore në kompetencë ligjore.*

REKOMANDIME LIDHUR ME RAPORTIN E AVOKATIT TË POPULLIT ME GJYKATËN KUSHTETUESE

- *Të hiqet afati 6 mujor i parashtrimit të kërkesave nga Avokati i Popullit në Gjykatën Kushtetuese, apo në rastin më të mirë të mos kufizohet me afate e drejta e Avokatit të Popullit për parashtrimin e kërkesave në Gjykatës Kushtetuese, përkritazi me ligjet.*

REKOMANDIME PËR PËRDORIMIN E GJUHËVE

- *Qeveria e Kosovës në nivel qendror dhe lokal të sigurojë forcimin e kapaciteteve të institucioneve publike në mënyrë që respektohet dhe në mënyrë cilësore të zbatohet Ligji mbi përdorimin e gjuhëve.*
- *Të gjitha institucionet në nivel qendror në Republikën e Kosovës dhe të gjithat komunat në Kosovë, të sigurojnë punësimin e përkthyesve profesionalë për gjuhën serbe dhe gjuhët tjera zyrtare, me qëllim të përmirësimit të përkthimit të dokumenteve në këto gjuhë.*
- *Qeveria e Kosovës së bashku me ministrinë e duhura të sigurojnë që sistemi arsimor i Kosovës të inkurajojë përafrinë gjuhësore dhe të ndërmerr masa me qëllim të sigurimit të orëve nga gjuha tjetër zyrtare.*
- *Të gjitha institucionet e Republikës së Kosovës të sigurojnë trajnimin e duhur për shërbyesit civil, në mënyrë që të sigurohet mësimi i të dy gjuhëve zyrtare, në të gjithë territorin e Republikës së Kosovës, sidomos në komunat me shumicë serbe, me qëllim të tejkalimit të barrierave gjuhësore.*

REKOMANDIMET LIDHUR ME PROJEKTLIGJET DHE AKTE NËNLIGJORE

- *IAP t'i dërgojnë për këshillim vetëm ato akte normative, të cilat në ndonjë pjesë të tyre prekin të drejtat e njeriut, sidomos kur bëhet fjalë për përcaktimin apo edhe kufizimin e të drejtave dhe lirive të njeriut.*
- *Që periudha kohore për këshillime të mos jetë më e shkurtër se 15 ditë, nga dita e dërgimit të aktit për shqyrtim.*

Kontakti me Institucionin e Avokatit të Popullit

e-mail adresa:

info@ombudspersonkosovo.org

Thirrjet falas për palët:

0800 15555

Adresa e Zyrës Qendrore:

Institucioni i Avokatit të Popullit
Lagjja Bregu i Diellit, Rr. “Enver Maloku”, nr. 28
10000 Prishtinë, KOSOVË

Puna me palë: e hënë – e premte, nga ora 08:30- 15:30

Tel: +381 (0) 38 223 782, +381 (0) 38 223 783,
+381 (0) 38 223 784, +381 (0) 38 223 789

Fax: +381 (0) 38 223 790

<http://www.ombudspersonkosovo.org/>

https://www.facebook.com/pages/Institucioni-i-Avokatit-t%C3%AB-Popullit/216051828531479?ref=tn_tnmn

Zyra në Prizren

Adresa: Rr. “Remzi Ademi”, pn
Tel: +381 (0) 29 222 138

Zyra në Pejë

Adresa: Rruga “Mbretëresha Teutë”
Nr.59, Kati III, Nr. 3,
Ndërtesa e Komunës
Tel: +381 (0) 39 432 931

Zyra në Gjilan

Adresa: Rruga “Adem Jashari”
Ndërtesa e Komunës II
Tel: +381 (0) 280 320 843

Zyra në Mitrovicë

Adresa: Sheshi “Agim Hajrizi”, pn,
Ndërtesa e Admin. Rajonale Tatimore
Tel: +381 (0)28 530 138

Nën-zyra,Mitrovicë

Adresa: Rr. “Sami Frashëri” pn.
Lagja e Boshnjakëve,
Ndërtesa e ZAK në veri të Mitrovicës,
Tel: + 377 (0)45 455 319
+381 64- 956-00-50

Zyra në Graçanicë

Telefoni : +381 (0) 38 65 118
Tel. mobil: + 377 (0) 44 367 719
+ 381 (0) 64 37 11 137

Zyra në Ferizaj

Adresa: Ndërtesa e Komunës
Kati përdhësë
Tel.: +381 (0) 290 326 032

Zyra në Gjakovë

Adresa: Rruga e UÇK-së, pn.
(përballë KRU “Radoniqi”)
Tel.: + 381 (0) 390 327 698